

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 *
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 *
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 *

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét fő é: nap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Aszerkesztőség kéziratok visszatérítése vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyenletlen óra 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 1.

Zokogó farizeusok.

Ugron Gábort értem, ha faképnél hagyja a vezérőbizottságot. Elvégre valakinek lehet az az elve, hogy mindent vagy semmit s ennek az elvnek az a következménye, hogy semmiféle megalkuvást el nem fogad. A király kormánya eddig feltétlen meghódolást követelt a nemzettől; Ugron kontrát mond s ugyan azt követeli a királytól, amit a király miniszterei a nemzettől.

Ez idáig rendben van. A nemzet többsége hajlik a békére, ezzel a többséggel szemben Ugron Gábor lesz az új ellenzék vezére. Helyes. Szükség van ellenzékre s az ellenzék tisztességére nézve nyújt kezességet, ha azt Ugron vezérli.

A békés többséggel szemben más ellenzék is jelentkezik azonközben.

Nem igen hallottunk eddig róluk. Meglapultak, mint a nyul, hallgattak, mint a csuka, közben pedig berendezkedtek, mint a tót a más házában.

Zalogczédulák boldog röpkedése hirdette jövetelüket. Váltak intettek feléjük üdvözlöt. Jöttek, láttak és menekültek, ha ugyan tisztességes emberek közé mertek menni. Egyébként gyakorolták magukat a hátgerincz görbitésben.

Most egyszerre előállanak. Kibujnak, mint a vakond a föld alól és egyszerre lelkes hivei lesznek a nemzeti követelményeknek.

Magasztalják a nemzeti szellemet, hogy ócsárolják a nemzet vezéreit.

Tévedés, mintha csak nyomdafestéssel készülné vezércikk; készül az krokodil-könnyekkel is, amint a haladóparti lapok dokumentálják.

Soha még olyan kísértésben nem volt a vezérőbizottság, mint most van.

Egyfelől a nemzetet ingerlik ellene, gyászénekeket zengvén a nemzeti követelmények temetése fölött. Másfelől ugyanazok a zokogók mosolyogva sietnek Bécsbe s felkínalkoznak leszállított áron.

Ily körülmények között a vezérőbizottság két tűz közé szorult. Félnök kell a nemzet ítéletétől, de félnök attól is, hogy Bécs hajlandóbb lesz olcsón megvásárolni Kristóffyék erőszakoskodásait, mint becsületes békére lépni a nemzettel.

Ez a legmegvetendőbb szerep, amelyet valaha ezzel a nemzettel szemben játszottak.

Járt már itt Bécsnek másféle embere is. Bach-huszárokról ma is regélnek a nagyapák. De azok idegenek voltak, hódítani jöttek s humánusan viselkedtek. Egyébként pedig becsületesen bevallották, hogy ők az abszolutizmust szolgálják.

Egy világ választja el ezektől a mi csendőrrel installált, katonai vonaton utazó, magukat alkotmányosnak farizeuskodó s krokodil-könnyekkel vezerczikkező honfitársainkat. Egy világ: az erkölcs, a tisztesség világa.

És most ezek mernek a tisztességes béke ellen ugratni bennünket! A tisztos

béke ellen ugratják a nemzetet, melynek nyomor és szenvedés jutott, s ugratják ők akik időközben uri kényelemben bászakodtak.

Addig kellett volna a béke, míg meg-alázással járt volna. Vásárolgatták hozzá a lapokat, városról-városra. Nem sajnálták a legmagasabb árakat sem, ha egy-egy függetlenségi lapot kellett megvenni. És hirdették bennük a békét hátuk görbedéséig.

Mikor aztán talán emelt fővel léphetünk békére, akkor egyszerre harcot hirdetnek. Uram Teremtőm! Harcot — a nyulak!

Nincs jobb ajánlólevele a békének, mint ezeknek az alakoknak az óbégatása. Ha ők félnek a békétől, az csak tisztességes béke lehet.

Végző veszélyben azt is hiesztelik, hogy a királyi feltételek közt van az új kreaturák megtürése, sőt befogadása. Mig nyilvánosságra nem kerül a békekötés szövege addig ezt nem lehet állítani,

Nem azért ráztuk le a liberális érdekszövetkezetet, hogy cseberből szurtos vederbe kerüljünk. A nemzeti nyomor és szenvedés elősídiinek nem adhatunk jutalmat. Mi tisztességes békét akarunk.

Hisszük, hogy a tisztességes béke közeledik, amely meghozza a nemzetnek az igazságot. A farizeusok kétségbeesése volt mindig csalhatatlan jele az igazság győzelmének.

Dr. K. A.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Purificata.

Írta: Törzsök Vilmos.

Bölcs ember vagy öreg Balog István, akit becsülni és szeretni érdemes.

Ismered a füveket és virágokat, melyek meggyógyítják a sebeket.

Drága kenet az imádságod.

Varázsló szavakat tudsz mondani, melyek elaltatják a fájdalmakat.

A gyermekek és az ifjak, a lányok úgy, mint az asszonyok, a fiatalok és öregek, mind — mind becsülnék téged, mert sohasem bántottál senkit, mert becsületes a szived.

Ide hallgas tehát, hogy teljesen megértesd, hogy szinte a szemekkel láthatod és kezeiddel érintheted a nagy és kedves igazságot; azt tudniillik, hogy mennyire itthon van nálunk a te legfőbb, a mi legfőbb tiszteletünk tárgya, a jó Szűzanya.

Előbb mégis egy gyönyörű képet mutatok neked a szent hajdan idejéből.

Juda hegyeiben kis zarándokcsoport siet a szent város felé.

Isten fiát viszi ott egy anya, aki szűz.

Ki hallott ily csodát?

Mellettük halad a védőjük, a szent patriarka, aki felől az mondatik nekünk: ite ad Joseph! — Menjetek Józsefhez.

Lelkük, szívük: tisztaság, szentség.

— Mozdulatuk, járásuk, szerénység és alázatosság.

Elül halad az Istenanya.

Leomló fürtjei; Ophiz aranya, melyet Hiram küldött királyi ösüknék. Derült homloka: a Libanon hava. Ifju orzácskái, mint a kétfelé metszett gránátalma.

Szemeit, melyek galambszemek, kimondhatlan szeretet függeszti Fiára, szivecskéje eltelt örömmel, ajkai ősi énekekre nyílnak, mely édes, mint a tej és a méz — — és mondja, énekl: örültem azokon, amit mondtak nekem: ime, az Ur házába megyünk. . . .

Helylyel-közzel libbenti csak fel kicsike kosara lepelét a Szűz keze.

Ni, épen most libbenti fel.

Az áldozatajándék, pár gerlicze nyugszik a kosárka fenekén.

Kedves, szép fejecskeiket kissé félrehajtván szelid szemekkel a Szűzre tekintenek, mintha mondanák: Egészen szép vagy óh barátnék és nincs benned makula.

* * *

A réteken? Ott még minden fagyos. De-de, mégsem egészen úgy, mint pár héttel ezelőtt. Más színe van a hónak, más kékje van az égnek.

Valami jó, valami kellemes ígérkezik.

Tél uram rémületesen harcol erőlködik. Nyilvánvaló tehát, hogy ellenzéke találkozott. Hosszabbak, élesebbek lettek a napsugarak.

A közeli, jobb, melegebb napok halvány lehelete valami kebdagasztó ígérlet leng lobog, dereng a levegőben.

Itt jusson eszedbe a szent nap emléke.

Még éj van, tél van, pogányság van.

De a kegyes Szűz Mária az ígértek tel-

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

szíves tudomására adja nagyrabecsült vevőinek és a nagyérdemű közönségnek, hogy az őszi idényre a legújabb és legdivatosabb angol, skot és Homespon, valamint angol double mellénykülönlegességei magárról a cég szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri.

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — Városi és vidéki telefon sz. 151.

A politikai válság.

A tegnapi hírei kedvező formában mutatják a helyzetet. Ugy látszik, hogy végre csakugyan révbe ér a hányt hajó. A vitorlákat jó szél duzzasztja s a béke jegyében haladnak a kikötő felé. Andrásyt ma délelőtt fogadja a király.

Egyesek szerint még szombaton is Bécsben marad, valószínűleg azonban már ma hazatér. Nyomban referál a vezérbizottságnak, innen aztán a pártok elbírálása alá kerül, amit hoz, ha ugyan hozhat valamit. Most szeretjük hinni, végre csakugyan hoz. De talán ez esetben sem lesz még módjukban a pártoknak végérvényesen dönteni. Nem lehetetlen, hogy még hosszas tárgyalások, bécsi utazgatások vannak vissza.

Alábbiakban olyan értesülést közlünk, amely azt mondja, hogy a helyzet tisztázása február dereka előtt nem remélhető, legjobb esetben sem. Nos, ennek a kombinációnak sok a valószínűsége.

Komolyan emlegetik *Kossuth audienciáját*. Vannak, akik tudnivaló, hogy ez az audiencia csak február közepén várható, amikor a király is lejön Budapestre. Ennél a kalandos híresztelésnél sokkalta több hitelt érdemel, hogy *Kossuthot* már a legközelebbi napokban, talán éppen *szombaton* hívja *audienciára* a király.

Amennyire rokonszenvesen hangzik ennek a kibontakozásnak a híre, annyira aggodalmat kelt az az éppen nem alaptalan verzió, hogy a király audiencián fogadja a válság ügyében *Fejérváryt* és *Goluchovskit* Andrásy előterjesztéseivel kapcsolatosan és annyira deprimáló az a tény, hogy *Fejérváry*, *Lukács*, *Vörös* és *Feilitzsch* ügyvivők már is Bécsben vannak.

Köztudomású egyébként, hogy a béke megkötése ellen Bécsben is, Budapesten is hatalmas intrika folyik éppen azok részéről, akik a nyilvánosság előtt folyton követ dobnak a koalícióra, amely nem akar békülni.

Egyik bécsi lap figyelembre méltó cikkét kell még itt legyőznünk, amely azt mondja,

hogy a koalíció nem kevesebb, mint harminchat követelést terjeszt a korona elé.

Utolsó ezek közt az, amelyik az ellenálló hazafias *tisztviselők visszahelyezését* s a *Fejérváry-Kristóffy-Lányi* kreaturák *menesztését* kívánja.

Ennyit bevezetésül általánosságban, annak megemlékezésével még, hogy a koalíció hangulata lelkes, leszerelésről szó sincs. A másodrendű fontosabb kérdések homlokterében még mindig élénken szerepel *Ugron* kilépése. A politika pikantériái között pedig *Szabó* Mihály honti megyefőnök tragikomikus installációja áll

Részletes tudósításunk a válság eseményeiről a tegnapi folyamán a következőkben számol be:

Utazás az audiencia körül.

Kétségtelen, hogy Andrásy holnapi kihallgatása nem fog lesújtó, avagy csak részlegesen is bántó kudarczsal végződni. Bécsből jelentik, hogy Andrásyt most igazán örömmel várják az udvarnál, ahol éppen annyira vágyanak a békére, mint Magyarországon ország-szerte.

Azt, hogy a koalíció a maga kormányalakító készségét nem egyszerű hódoló irattal jelenti be, hanem magyaráz és követel is, semmiképpen sem fogja megakasztani a tárgyalások folytatását, mert nem a formát, hanem a lényegét nézik, mely a korona elé már is eljutott hírek szerint megóvja a törvényes felségjogot és a nemzet méltóságát egyaránt.

Ma az a hír járja, hogy most első sorban *Kossuth Ferencz* meghallgatása következik. Aligha úgy lesz.

Alapos értesülések szerint a király elsőbbséget ad Andrásy előterjesztésének és a döntést fenntartja magának, ami annyit tesz, hogy a király bizalmas tanácsosaival fogja meghányingyolni a formulázott békejavaslatot és az erre adott válasz lesz az ultimátum.

Hogy ennek átvétele végett Andrásy Bécsben marad-e, vagy újból meghívják, vagy pedig a kormány úján juttatják Andrásy ke-

zéhez, aziránt nincsen még hírünk, de az egészen mellékes körülmény.

Mihelyt Andrásy a végleges királyi elhatározás birtokába jut, a vezérek összehívják a pártértekezleteket és ezek elhatározásától tesszik függővé a kormányalakítási készség formális bejelentését.

A pártértekezletek után következik a király jövetele Budapestre és ebben a stádiumban rákerül a sor *Kossuth Ferenczre* és a többi pártelnök, valamint az országgyűlés elnökeinek meghallgatására, de ezek a meghallgatások már nem a programra, hanem a többség megalakításának, valamint a kabinetalakítás külsőségeire fognak vonatkozni.

Körülbelül február 22-ére várható a helyzet teljes rendezése és az új kormány kinevezése. Ha odáig eljutunk, újabb bonyodalmtól nincs mit tartani, mert az esetleges elégtelenség csoportja oly kicsinynek ígérkezik, hogy nem igen lesz képes sok vizet zavarni.

Andrásy Bécsben.

Andrásy Gyula gróf a kabinetiroda értesítése szerint *ma délelőtt 11 órakor* járul a király elé. Tegnap délután 1 órakor meglátogatta *Kossuthot*, akivel audienciája ügyében hosszasan s behatóan tanácskozott. Délután 5 óra 15 perczkor *Hadik János* gróffal Bécsbe utazott.

Az ügyvivők utja.

Fejérváry ma délután a gyorsvonattal, *Lukács György* és *Feilitzsch* ugyancsak délután *Vörös* pedig este Bécsbe utazott Utjuk bevallott *célja a külkereskedelmi szerződés*.

A döntés.

Beavatott politikai körök értesülése szerint a mai audiencia *nem hozza meg a végleges döntést*. A király is, Andrásy is érintkezni fog még *Pitreichal*. Ezenkívül valószínűleg fogadni fogja még a király a döntés előtt

jességét, reményeinek hatalmát, a megváltó kicsike Jézuskát Isten templomában felmutatja.

És szól a próféta: Láttatok szemeim az Üdvözítőt.

Érezte a rossz, hogy uralmának mihamarabb vége.

Dühöngeni kezdett. Lesüllyesztette az embereket. Utczára hurczoltatta a legiszonyubb rémtetteket, aranyba, drágakövekbe öltöztette a bűnöket.

Az emberek sohasem voltak rosszabbak mint ezen években; a tél sem vadabb soha, mint ezen napokban.

Egész erejét kiadja.

A szárazföldi utakat havával, sarával elrontja s ujakat ver a vizek, folyók tetejére. Majd meg örült gondolata támad. Legkivált majd elrohan haza, ide a rétekre s nagy sebbel éjeken, dermesztő éjeken, nagy titokban, gyorsan le-lefut a délibb vidékekre s dermesztő agyával köveket repeszt.

Majd továbbfut örülként, átszeli a sivatagokat, beson a sűrű, tropikus erdőbe s a halvány

éji hold fagyos világánál a pompás orchideákról, magróliákról, a gyönyörű pálmák ágairól, páfránylevelekről gyorsan minákat vesz.

Sebbel-lobbal rajzolgatni kezdi az elcsent minyákat.

Semmit sem kimél meg. A száraz, rögös falevelekre, az ágakra, kőrökre, a sima jégölültre rajzolgat igen különös formákat.

Majd meg berobban a szegény emberek közé, a faluban jégből, végből pompás pálmákat, széles pátrányokat s más sohasem látott virág-alakokat rögtönöz a kicsi ablak táblákra.

Hamar megunja a szabadkézi rajzot. Mert türelmetlen, mérges, izgatott, veszélyes.

S az emberek veszik észre, hogy jégből gyártott csillagok, szabályos rombuszok, hatszögek, nolycszögek hullanak a légből.

Egyszer aztán mégis elfárad kimerül.

Napsugaras reggel köszönt a földre.

A medve megtordul odujában.

Nádi farkas ordít be a kunyhóablakon.

A napsugár-dárdák meggyőzik a telet, a zsupp és nádtetők pereméről kezdik lepiszkálni

hegyes jégcsapokat. Még egy hét, vagy kettő s langy szél suhan át a légen.

A hó megroppan.

A karcsu nádczimert boszusan veté el formájából kiment jégdiadémját s kiegyenesedik.

Ezer kis csermelyek fakad az olvadá, sűrű hó alatt s megy, fut rohan a kanálisba; a sok gízgagt, töreket, amit az őszi árvizek hoztak, magáva ragadja.

Ugy tett a rétség, mint a fázó ember, ha kályha közelébe jut. Megrázkódik s izgevmozogva kezdi levetni téli ruháját.

A liget fáiról is zuzmara esik.

Egyik-másik kivált, a tüzféle rügyedzik.

A rekettye pláne, már ki is hajtotta szörmés, bársonypuha bimbóit.

Tisztulnak a rétek.

Pár langyos nap és sárgás, vékony, tiszta füvecske tör elő magát a javában viruló hóvirág tövében.

Rémes durranás tölti be a léget.

A nap rásütött a kanális fejére s ez hosszában kettérepedt.

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, válladékok, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, szárazkőhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc).

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenként 4.— korona.

Goluchowszkit és Fejérváryt. Hir szerint a döntést még *Kossuth* meghívása is megelőzi. A vezérek ma este felkeresik *Kossuthot* lakásán, *Andrássy* pedig, mihelyt Budapestre érkezik, *Kossuthhoz* megy s ott közli eljárása eredményét az egybegyűltekkal.

Más oldalról viszont az hirlik, hogy *Andrássy* még szombaton is Bécsben marad, akkorra pedig *Kossuth* is meghívást kap.

A király válaszát, amelyet *Andrássynak* ad, mind a négy ellenzéki párt ugyanabban az órában fogja tárgyalni. Az utolsó szó a pártoké s azok döntenek fölötte, lesz-e béke.

A válasz és a fölírat.

A bécsi *Zeit*, amely azonban sokat foglalkozik a magyar válsággal jó értesülések alapján, tegnapi számában azt írja, hogy az a válasz, amelyet az ellenzék a király üzenetére most ad, hajszalnyt sem tér el a koalíció mult évi márcziusi fölíratától. *Andrássy* most az uralkodó elé terjeszti a koalíció álláspontját, amely becsületes, lojális előzékenységet képvisel az ellenzék részéről a király állásfoglalásával szemben.

Jól értesült ellenzéki forrás szerint a koalíció előterjesztései az uralkodót mindenben megnyugtathatják.

A koalíció követelései.

A most hivatkozott lap hiradása szerint a koalíció az uralkodó elé *harminczhat* követelést terjeszt. Ebben a lajstromban sem a magyar vezényszó, sem az ezrednyelv nincsen benne. Követeli azonban a koalíció, hogy az ujonczkontingenst Magyarország és Ausztria között a kvóta arányában állapítsák meg. Továbbá, hogy a közös hadsereg póttartalékát kontingentálják s a magyar fölösleget a honvédséghez osszák be. Azután, hogy Magyarországon arzenált építsenek. Gazdasági téren a koalíció a vámszövetség megszüntetését kívánja.

Legyen Magyarország és Ausztria között *kereskedelmi szerződés*. Követeli a koalíció a magyar udvartartást, az udvari levéltár magyar részének Budapestre áthelyezését. Végül kívánja az ellenzék, hogy az elmozdított hazafias *tisztviselőket* állásukba visszahelyezzék, a

Jönnék a halászkok.

Rendbehozzák kis kunyhóikat.

Leszállnak a vizre.

Egyik kezükben háló, a másikban balta. Török a jeget; kezdődik az apostoli munka. A lég üde — báránnyelők szálltak föl az égre.

Tisztul minden, új alakot vesz fel minden.

A közelgő tavasz megváltandja a vidéket; a most bemutatott *Krisztus* megváltandja a világot.

Hát az mi lehet, ami gyors repüléssel éppen most száll be a ligeti tölgy ágai közé?

Nem lehet az más, mint érkező vadgalamb, vagy pedig gerlicze.

Kedves kis madárka! Rólad jut eszembe, hogy ezen időtáiban a jó szűz *Mária*, miután szent *Fiát* az Urnak bemutatta s pár kedves ösödöt áldozatul szánta, sietett vissza *Názáretbe*.

— Vox turturis audita est in terra nostra.

Megroppant jég, olvadó hó, tisztuló rétek.

Légen szálló tiszta báránnyelők; gyenge fűszál, viruló hóvirág; fák puha rügye, közelgő tavasz üde levegője — egyre azt kiáltja:

— Purificata, purificata!

Fejérváry működése idején kinevezett végrehajtóhatalmi közegeket pedig *távolítsák el*.

Ezzel szemben *Fejérváry* tegnapelőtt este a haladópartban kijelentette, hogy a béke el sem képzelhető azon esetben, ha az ellenzék nem respektálná az uralkodó kinevezési jogát s az új főispánok méltóságát nem tartaná tiszteltben.

Ugron Gábor kilépése.

Ugron Gábor elsején a Napnak megjelent számában miért léptem ki czímmel elmondja, hogy mikor a vezérő-bizottságban *Andrássy* elmondta a király üzenetét, ő rögtön kijelentette, nagyon furcsának találja, mikor minden oly fontos, akkor szóbeli üzenetet küld a király. Megbizik *Ugron* *Andrássyban*, de ha szeptember 23-ikán írásba tudtok foglalni az üzenetet, akkor most sokkal szükségesebb lett volna. Indítványozva királyt felkérni, közleményt írásba foglalni, ezt nem fogadták el, ekkor ő kifejtette, mivel ellenkezik a függetlenségi párt álláspontjával, ezért kilép, ellentétnek megy.

Koholmányok.

A M—y több hamis verziót czáfol meg. Azt mondja, hogy a királyi üzenetben szó sincs a katonai felségjog magyarozatáról, vagy értelméről. Nincs szó a hárszabályok revíziójáról sem. Nem igaz, hogy *Ugron* kilépésének hatása alatt harcziasabbra fordult volna a vezérőbizottság állásfoglalása. Nem igaz továbbá, hogy a vezérek egyike a kabinetvállalásra czélezve, azt mondotta volna:

— Már nyeregben vagyunk.

Miért szükséges a béke?

A bécsi *Zeit* állítólag jól értesült katonai forrásból cikket ír, amelyben arra a kérdésre felel, miért szükséges a béke Magyarországgal. Szerinte a meg egyezések eddig a korona és a magyar nemzet közt az volt az akadály, hogy a király tanácsadói attól féltek, hogy az engedményeknek a hadsereg kettéválasztása lesz a következménye. A nemzeti követelések merev megtagadásának aztán azok az ismert viszonyok voltak a következményei, amelyek folytán ugyancsak azok a tanácsadók, akik minden koncesszió elutasítását javasolték, gróf *Montecuccoli* tengerészeti parancsnok és *Pitreich* hadügyminiszter bejelentették a királynak, hogy így a dolog nem mehet tovább.

Az utóbbi a lemondását is felajánlotta azal a megokolással, hogy a fennforgó körülmények között a hadsereg harczképességéről nem vállalhat felelősséget. Hozzá járultak a Balkán újabb bonyodalmi, amelyek minden pillanatban kényszeríthetik a monarchiát fegyveres közbelépésre.

Ezzel szemben pedig az elmúlt évben Magyarországon nem lehetett sorozni. Az idén ugyan minden körülmények közt elő akarják teremteni az ujonczokat.

Állt így is ez a kép: most az 1903-ban és 1904-ben sorozott ujonczok szolgálnak s ezeknek az éveknél a póttartalékosai. A gyalogságból kellett a lovasság, tüzérség és a technikai csapatok hiányait is fedezni. Ha ez év végéig nem állnak be a nkrmalis viszonyok, úgy az 1903. és 1904. év póttartalékosait el kel bocsátani a nélkül, hogy újabb évfolyamokat be lehetne idézni. Az 1903. sorozóév ujonczait az év december végével szintén el kell bocsátani. Lovasságra, tüzérségre és technikai csapatokra ez év végén szintén semmi fedezet.

Tehát míg az 1904. évi delegációkban a létszámfelemelést elengedhetlen feltételeknek jelezték, addig ennek az elégtelen számnak is alig egyharmadával rendelkezik most a hadsereg. Nyomorúságosan fest a tüzérség ügye is. A gyorstűzelőgyukat a válság miatt eddig nem teremthették elő.

De ha készen volnának is, hiányzik kiképzett legénység hozzá. A tengeri kaderő képe még siralmasabb. A 118 hajóból (Olaszországnak

322 van!) a legnagyobb rész már elavult. A második osztályu kisebb torpedó hajók egyáltalán a lomtárba valók. A hadi felszerelés kiégésítése pedig szinte lehetetlenség, viszont a szállítók erősen kezdik sürgetni a pénzt. Tehát hiányzik a legénység, az ágyu, a hajó, a hadifelszerelés és a pénz. aminek a magyar válság az oka. Mi sem természetesebb tehát, hogy minden erővel azon kell az intéző köröknek lenni hogy megszűnjék ez a válság.

A külkereskedelmi szerződések.

Bécsben ma közös minisztertanács lesz. A külkereskedelmi szerződések ügyében. A kormány az új kereskedelmi szerződések vámtételeit életbeléptető utasításokat már megállapította. Most az egész árucikknek az új tételeknek megfelelő kategóriába csoportosítása van soron. A mostani szerződés elsősorban a német kereskedelmi szerződés megoldandó kérdéseivel foglalkozik.

Intrika a béke ellen.

Feketeszáju politikusok, akik szeretik a zavarost, hogy halászhasanak benne, Bécsben is, Budapesten is hatalmas intrikát folytatnak a békekötés ellen.

Elkobzott lap.

A *Pesti Naplót* tegnap elkobozták. Okot a vezércikk szolgáltattott.

A hontmegyei installáció.

Szabo Mihály hontmegyei főispán, a ki csendőri és katonai fedezet alatt már napok óta itt van a városban, ma délelőtt 11 órakor tette le a főispáni esküt. A város lakossága teljesen nyugodt és az eskütétel meghiusulására semmit el nem követett.

Mai forrás szerint és ez felel meg a tényeknek az installáció éppen nem ment simán. Lélekharangot huztak a templomban. Az eskütételnél jelen volt *Králik* Lajos ügyvéd, *Hann* Kálmán tiszteletbeli főjegyző, *Kliment* József, *Verebes* József gazdálkodó és *Horvátovics* állatorvos. *Králik* ügyvédet a nép hógójokkal megdobálta, majd letéperték s elverték.

A főispáni installáció után kerülő uton ment *Losoncra* s onnan elutazott.

Városi közügyek.

Közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap tartotta rendes havi ülését.

Rimler Károly polgármester elnökölt; jelen voltak: *Papp* Miklós kir. pénzügyigazgató, *Vasadi* Lajos kir. tanfelügyelő, *Lázár* Márton kir. alügyész, *Hoványi* Géza, *Dus* László v. főügyész, *May* Sándor kir. főmérnök, dr. *Konrad* Márk, *Mihelty* Adolf, *Huzella* Gyula, *Juricskay* Barna, dr. *Cseresnyés* Béla aljegyzők.

Juricskay Barna aljegyző felolvasta a polgármester havi jelentését, melynek érdekesebb adatai a következők:

A közegészségügyi állapot január hónapban örvendetesen javult, mert a születések száma jóval felülmulta a halálozások számát és mert a heveny fertőző betegségek lényegesen csökkentek. Kanyaróban megbetegedett 63, meghalt 5, (december havában 234 esetben fordult elő e betegség, 6 halálessel.) Roncsoló toroklob 18 esetben, 2 halálessel fordult elő, mig 9 vörheny és 5 hasihagymáz betegedés gyógyulással járt.

Január havában 77 fiu, 65 leány, összesen 142 gyermek született. Elhalt 53 férfi, 60 nő, összesen 113 egyén, köztük 25 idegen. Szaporodás az idegenek levonásával 54.

Szegény beteg 510 gyógykezeltetett az orsz. betegápolási alap terhére.

Az állategészségügyi állapot kifogástalan volt.

A *közbiztonság* január hónapban jónak mondható, amennyiben nagyobb jelentőségű bűncselekmény egyáltalában nem fordult elő; a kisebb bűnesetek száma pedig az előző hónapéhoz képest jóval kevesebb.

Lopás 52, könnyű testisértés 6, hamis pénz forgalombahozása 4, idegen vagyronrgálása 7, csalás 1, sikkasztás 5 esetben fordult elő.

A nyomozás 47 esetben sikeres, 37 esetben sikertelen volt.

Letartóztatottak 123 egyént; ezek közül az illetékes hatósághoz átkisértetett 23, eltolonczoltatott 93.

Kihágási feljelentés 142 esetben, tételt közte 86 esetben csavargás és koldulás miatt.

Január hónapban 21 utlevél adatott ki, amelyek közül 14 Amerikába szolgált. Az Amerikába vándoroltak közül 9 munkakeresés, 5 pedig rokonai felkeresése végett utazott ki.

Az 1905. év II. felében Nagyvárad város területéről 53 kivándorlás történt. Ezek közül 14-en rokonaik felkeresésére, 1 Palesztinában való letelepülés, 1 Romániába vándorolt ki, munkakeresés okából.

A közadónál január hónapban 6715 kor. 40 fillérrel több kincstári adó folyt be, mint az 1905. megfelelő időszakában.

Befolyt pedig:

kincstári adóban	14866 K 40 f.
kamatban	99 „ — „
betegápolási pótdobban	639 „ 48 „
kamatban	— „ 66 „
hadmentességi díjakban	111 „ 36 „
kamatban	2 „ 64 „
házasági adóban	47 „ 37 „
a gyárkölcson járuléka	197 „ 30 „
kamatban	1 „ 96 „
mely összegek a kir. adóhivatalba szállítottak át.	
Városi adóban	20175 K 95 f.
Vizdíjakban	6984 „ 38 „
Törvhat. utadóban	2914 „ 93 „
kamatban	50 „ 66 „

folyt be.

A jelentést tudomásul vették.

A dohánytözsde szabaddá tétele.

Érdekes eszmék merültek fel a közigazgatási bizottság féléves jelentése kapcsán.

A kir. pénzügyigazgató javaslatára feliratot intéz a közigazgatási bizottság a pénzügyminiszterhez az iránt, hogy a kistözsdek tözsdediját az áruk kiszolgáltatásakor, annak árával együtt szedjék be.

Ehhez pótlólag még elfogadják Mihály Adolf indítványát, hogy a feliratba vegyék be azt is, miszerint a kistözsdek kereseti adóját is az áruk kiadásának alkalmával szedjék be.

Ennél sokkal nagyobb fontosságú az a kérdés, amelyet dr. Hoványi Géza vetett fel. Tudvalevő, hogy jelenleg milyen nagy protekcióval, hosszú utánjárás mellett lehet csak valakinek dohányáruláshoz jutni. Ez különös annál inkább, mert az állam részére árulnak. Sok szegény család léte függ attól, hogy kistözsdevel bírjon. Kész pénzért veszi az árut az államkincstártól, tehát miért kell még ehhez a nagy protekció. Irjon fel a pénzügyminiszterhez, hogy a dohány és szivar eladás korlátlan legyen.

Papp Miklós kir. pénzügyigazgató hozzájárul az indítványhoz, hogy a ki a feltételeknek megfelel, kapjon dohányeladási engedélyt.

A közigazgatási bizottság egyhangulag elhatározta, hogy a féléves jelentésben a dr. Hoványi Géza indítványa értelmében felir a pénzügyminiszterhez.

Dr. Hoványi Géza sérelmesnek találta, hogy a nagyvárad kir. adóhivatal személyzete, bár olyan hatáskörrel és munkakörrel bír, mint az

I. oszt. adóhivatalok személyzete, fizetésük mégis kevesebb. Indítványozza, hogy ennek az igazságtalanságnak megszüntetése iránt is irjon fel a közg. bizottság.

Az indítványt elfogadták.

A Nagyvárad városánál működő ipartanácsba az 1906. évre Sztarill Ferenczet és Laszky Armin rendes tagnak, Andriska Károly és Moskovits Farkast pedig póttagnak küldötték ki.

Apróbb adóügyek elintézése után az ülés véget ért.

A város egészsége.

A biharmegyei orvosgyűlés február 1-én tartotta szakülését. Az egyesület tagjai szép számmal vettek részt az ülésen. Többrendű jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után, Konrád Márk elnök, a néhai Konrád Lajos dr 400 korona hagyatékára vonatkozó takarékpénztári könyvecskét átadta az egyesület titkárnak, Révész Vilmos dr korházi osztályorvos, kórboncztoni készítményt mutatott be, egyúttal ismertette a bonczolás alkalmával talált kóros anyagokat s azoknak elváltozását. A szakülés központját Baróthy Akos dr tiszti főorvos beszámolója képezte, amelyben igen tanulságos képet állított hallgatói elé a város közegészségi állapotáról az elmúlt esztendő folyamán. A rendkívül érdekes előadás mindenütt a statisztika szilárd bázisán épült föl s helyenkint fontos szociálpolitikai megfigyeléseket tett. Így különösen a születési statisztikánál. Ami egyébként a nagyszabású előadás menetét illeti, azt a következőkben ismertetjük.

1905 ben az egész országban *kilencvenhárom ezerrel volt kevesebb a születés* és hatvannegy ezerrel több a halálozás mint az 1904-ik évben. Az egész országban, így városunkban is a születések szám arányában bizonyos mérvű apadás mutatkozik ki. A hanyatló születési arányszám különösen városokban tapasztalható. A megyék születési száma jóval kedvezőbb.

Előadó a városok hanyatló születésének okát legelső sorban a népesség szociális bajjaiban találja. Nevezetesen a szegénységgel karöltve járó nehezebb megélhetési viszonyokban, ebből kifolyólag a gyermekgondozás és ápolás elhanyagolásában s talán a nagyobb mérvű kivándorlásban.

A város közegészségi és népmozgalmi állapota az elmúlt évben ugy általánosságban mint az ezt megelőző 1903. és 1904-ik évekhez is hasonlítva határozottan rosszabb volt mert a születések száma apadt, a halálozásoké pedig lényegesen emelkedett.

Az egész év időjárása abnormis és kedvezőtlen volt aa közegészségre. A rendkívüli száraz és hosszú s hideg tél következtében nagy elterjedést nyert az influenza, s ezzel kapcsolatosan a légző szervek lobos bántalmái is, úgy hogy hörg, tüdő és mellhártyalobban közel 300-an haltak el.

Az elmúlt nyár ember emlékezetet meghaladó afrikai hő éggel és szárazsággal majdnem négy hónapon keresztül tartott, nem kis kárára az egészségügynek, mert ez idő alatt az emésztő szervek bántalmái közül a gyomor és bélibetegségek, valamint a hasihagymáz is más évekhez viszonyítva, majdnem 10 perccenttel több betegülést és halálozást okozott, tüdővész városunk lakossága közül az elmúlt esztendőben 221 esetben végződött halállal.

Az előadás itt rámutat az újabb védekezésre, a szanatoriumok felállítását, az iskolai felvilágosítást, egészséges lakóházak s végül az alkoholizmus elleni társadalmi működés meghonosítását tartja a legszükségesebb védelmi eszközöknek.

A halálozások statisztikáját városrészenként áttekinthető táblázatban tünteti ki. A gyermekhalálozás 104-el volt több 1905-ben, mint a megelőző esztendőben. Az előadás további folyamán a tiszti főorvos sorolja és számadatokkal ismertette a hevenyfertőző betegségek pusztítását.

A hevenyfertőző betegségek közül az elmúlt évben a hasihagymáz és a kanyaró emelkedett, míg a vörheny és roncsolótoroklob apadt.

Az általános csatornázás és kövezés a Párispatak és Pecze folyó csatornázása és beboltozása is nagyban hozzá járulnának a fertőző betegség lényeges csökkenéséhez.

Az előadó után a Szent László-kórházban ápolott betegek és a halálozások ismertetése után elismeréssel és köszönettel emlékezett meg tiszti orvos társai buzgó működéséről. Az orvosok száma 57 Nagyváradon.

Az előadás érthető tetszést váltott ki hallgatói köréből. A beszámoló szemmel láthatólag lelkiismeretes, egyszerű munkásság eredménye.

Edelmann Menyhért dr a tüdővészszak szanatoriuma, Konrád Béla dr pedig a csatornázás érdekében szólalt föl a beszámoló kapcsán. Indítványokat is tettek, melyeket a szakülés bővebb tanulmányozásra adott ki.

NAPROL-NAPRA.

A türelem.

Szép erény a türelem. Nincs, aki kétségbe vonná. Csak az a kár, hogy olyan kevesen gyakorolják. A szabadkőművesség például gyönyörű teóriákat koczipál róla. A zsidóság ketnetes, biblikus stílusban zengi el himnuszát, sűrűn emlegetve, hogy akit bal orcáján ütöttek meg, jobbját is tartsa oda, akit pedig közel dobznak, kenyeret hajtszon vissza. Jóformán úgy vagyunk ezekkel a türelmi órákkal, mint a nagy palócz és nagy mameluk egyik zamatos beszélőjében a sirató asszonyok a bucsuzató kántorral. Hogy tudta ilyen szépen kigondolni! Majdnem ezt mondjuk mi is, mikor a felekezeti türelemről szóló épületes cikket olvassuk.

Gyönyörködésünkben azonban éppen a türelem prédikáló zavarnak ki a maguk következtelen intoleranciájával, amelyet léptenyomon vagyunk kénytelenek tapasztalni, még hozzá akkor, amikor jeles humanista és racionalista felebarátaink bennünket katolikusokat vádolnak vastag türelmetlenséggel.

Számtalan szomorú példa illusztrálja állításunkat. Az általános liberális fölfogás szerint a katolikus pap persze azonnal *türelmetlen*, mihelyt jóra való népujságokat terjeszt. *Izgató*, ha katolikus kört alakít s a szociáldemokrácia ellen dolgozik. *Heccskáplán*, ha szövetkezet alakításában és vezetésében támogatja a népet. *Demagóg*, ha kortestollat tűz a kalapja mellé. Ha meg pláne néppárti jelölt mellett merészel agitálni, akkor egyszerűen közveszélyes néplázító.

A katolikusok ellenségeink szemében csak akkor türelmesek, ha lelkiismeretlenül elhanyagolják köteleiket és gyámoltalan hallgatagságukkal, vagy botrányos közreműködésükkel maguk is elősegítik a modern pogányság és divatos atheizmus érdekeit. Az ilyen értelemben vett türelmes papoktól és világi jókatolikusoktól azonban mentse meg a Gondviselés hazánkat.

Ne tetszelegjünk a türelem köntösébe bujt jóra való restségben. A francia katolikusok is így tettek s ma odajutottak, hogy karhatalommal nyitogatják föl szentségházaikat és brutális hatósági közegek vizsgálják a tabenakulumokat. Dolgozzunk *politikai* téren, *szociális* téren. Különös sulyt helyezzünk *iskoláinkra*, amelyekre most újra kivetik a hálót. Sütba a türelemmel. Hadd jöjjön a munka! (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Február 3. Városi igazoló bizottsági ülés.

Február 7. Megyei közigazgatási gyűlés.

Február 8. Városi közgyűlés.

Február 18. Kath. szabad liceumi matiné a főgimnáziumban d. e. 11 órakor.

Március 8. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Március 22. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Április 5. Kath. szabad liceum böjti estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Május 5. Kath. szabad liceum estélye a főgimnáziumban este 6 órakor.

Június 27. Szent László ünnepély.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket **hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek** hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **A hercegprimás állapota válságos.** A hercegprimás állapota, mint igaz részvétellel értesülünk, szerdán éjjel **válságosra fordult.** Este tizenegy órakor negyven fokra szökött föl a láza. Dr. Jordán főorvos, aki pillanatra sem hagyta el a nagybeteg főpap ágyát, erre dr. Müller Kblmánt és dr. Kéty Károly professzorokat **konziliumra** hívta. A tanárok közül azonban csak Müller jött el, Kéty vidéken van. A konziliumon megállapították, hogy **ha komplikációk nem súlyosbítják** a beteg állapotát, még egy ideig élhet. A láz az éj folyamán nem engedett erejéből s csak reggel kilencz órakor szállt egy fokkal lejjebb. Jordán tanár ekkor elment azzal, hogy nemsokára visszajön, mert **nagyon aggasztónak** tartja betege állapotát. **Tizenegy órakor komplikációk jelentkeztek.** A kezelőorvos, aki időközben újra visszajött, azonnal elküldött Müller és Dollinger tanárokért, akik tizenkét óra után érkeztek a primási palotába.

Az orvosi konziliumról kiadott jelentés szerint az egyházfejedelem állapota elég veszélyes, de **nincs kizárva a javulás.**

* **Az igazoló választmány ülése.** A belügyminiszter az igazoló választmány megalkotásával, főispán nem lévén, Rimler Károly polgármestert bízta meg. A polgármester, mivel a mai politikai viszonyok miatt választmány elnökségéről lemondott, dr. Hoványi Gézát nevezte ki az igazoló választmány elnökéül, tagjaiul pedig, a közgyűlés által megválasztottak mellé, Sável Kálmánt, Schöptlin Agostont és Schütz Albertet nevezte ki. Az igazoló választmány holnap, szombaton délután 3 órakor ülést tart, amelyen a múlt évi december 17-én megválasztott új városatyákat igazolják.

* **Kamarai választások.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara ötödéves ciklusa ez év szeptember 8-án letelik s így az év közepén újra alakítják a kamarát. Az újalakulás abból áll, hogy a bel- és kültagokat újból választják. A kereskedelmi miniszter értesítette erről Nagyvárad város és Biharvármegye törvényhatóságait s utasította, hogy a választások előkészítésére a központi bizottságokat alakítsák meg. A nyár közepén tehát mozgalmas kamarai választásokra van kilátásunk.

* **Mikor lesz villamos közlekedésünk.** Utcáinkon már lefektették a villamos vasut sineit, az utcákat összedrótolták a felső vezetékkel, s mivel az ígért határidő is elérkezett, a közönség kíváncsian várja a hirt, hogy mikor kezdődik meg a villamos vasut üzeme. Nagyvárad városa az áramszolgáltatáshoz szükséges áramátalakító telepet és az accumulatortelepet már teljesen elkészítette, s a villamos telep felügyelő bizottsága tegnap délután tartott ülésén azt megtekintette és konstataálta, hogy a mai naptól már megindulhatna a villamos vasut, mert a szükséges árara rendelkezésre áll. Mint értesülünk, a villamos vasuti kocsik már elkészültek s legfeljebb két hét alatt megérkeznek. Egy hónapig azután próbame-
neteket tartanak, hogy úgy a gépeket, mint a vezetékeket kipróbálják s a személyzetet begyakorolják. Tehát körülbelül márczius hó közepén adják át a nagyvárad villamos vonatot a közforgalomnak.

* **A szociálisták ajánlata.** A magyarországi építő munkások orsz. szövetségének nagyvárad csoportja tegnap beadványt intézett Nagyvárad városához, amelyben azt kéri, hogy a város a középületek karbantartására, javítására ne hirdessen pályázatot, mert bármelyik vállalkozó nyeri el a munkát, a városnak többé kerülnek a javítások. A felmerülő munkákat a főmérnök vezetése alatt házilag készíttessék. Hogy pedig erre megfelelő munkaerő legyen s ez mindég rendelkezésre állják, a szakszerveület kijelenti, hogy napi 9 és fél órai munkaidőre, órai 48 fillérért mindenkor megfelelő munkásokat bocsát a város részére. A városi tanács aligha bocsátkozik bele az ilyen bizonytalan dologba mert a munka mennyiség kikötése nélkül ezen még csak próbaszámolást sem lehet csinálni.

* **Nimródok búja.** A vadász-szezon elmúlt, a nyulak nyugodtan pihenhettek ki a kiállott ijedelmeiket és fáradalmakat. Ha csak olyan vadászok szeme elé nem kerülnek, akik nem törődnek vadászjeggyel, tilalommal. De ezeknek meg a belügyminiszter okoz szomorúságot, mert a csendőrséget szigorúan utasította, hogy a nagyon is elszaporodott vadászás megállítására véget minél sürűbben tartsanak a községekben fegyvervizsgálatot s a tekintetben a megtorló eljárást a leghatározottabban alkalmazák.

* **A megyeház vízvezetékeinek gondozása.** Tegnap Biharvármegye alispánjához Goldberger Lajos vízvezeték berendező ajánlatot nyújtott be. A beadványban kéri Goldberger az alispánt, hogy az eddig is általa gondozott megyeházi vízvezeték berendezés továbbra is ő általa gondoztassék, a gondozásért 600 koronát kér, melynek ellenében a felügyeleten kívül minden munkálatot elvégez. Az esetleges új felszereléseket pedig a városi egységarakból engedett 30 százalék mellett teljesíti.

* **Értesítés a megyei közgyűlésre** Biharvármegye főjegyzője most értesítést bocsát ki minden bizottsági tagnak, melyben a tavaszi közgyűlés egy pontjára hívja fel figyelmét. E pont a körjegyzők, jegyzők és segédjegyzők fizetésének rendezését fogja tartalmazni. A jegyzők különben nagy érdeklődéssel te intenek a pont feletti határozatra, melyet a tavaszi közgyűlés fog tárgyalni.

* **Két faiskola áthelyezése** Csujafalva és Nadánytelek községek képviselő testülete utolsó ülésén elhatározta, hogy a községeikben lévő faiskolákat a szomszédos hagymádfalvai faiskolához csatolják. E határozatukat azzal indokolják, hogy községükben nincs oly egyén, ki az iskolákban a szakszerű tanítást teljesíteni tudná. A határozatot most terjesztette be a szalárdi főszolgabíró az alispánhoz.

* **A mentők január havi működése.** A nagyvárad mentőosztály az elmúlt január hónapban összesen 40 esetben teljesített szolgálatot. Baleseteknél 23, betegszállításoknál 17 esetben. A fennálló intézet ez ideig 559 esetben nyújtott segélyt működésének kezdetétől fogva.

* **Járvány.** Beél járás főszolgabírója értesítette tegnap az alispánt, hogy járásához tartozó Csontaháza községében kanyaró járvány lépett fel. A járvány oly nagy mérveket öltött, hogy kénytelen volt a helyi iskolát bezáratni és a legmesszebbmenő óvintézkedéseket megtenni.

* **Kézre került hamis kártyások.** Az ismert tegnapielőtti hamis kártyások áldozatává lett Csuhá István b. ujfalusi földművelő megkárosított kik nevezettől 140 korona pénzt csaltak a rendőrség már kinyomozta. A kiváló társaság a következő tagokból áll: Tornyi Zsig, Hnbert Samu, Datner Zsiga, Plesz Vilmos, Bucska József, Forrás Sándor, Izler Sándor, Szabó Gusztó, Máté Sándor, Rácz István, Csőke István, Czodán János, Marucz József, Papp Miklós Tóth Dezső, Orlandi József, Molnár János, Klein Abrahám, és Fülöp Samu, Nevezettek mindannyian osztozkodtak a kisipolt 140 koronában és pedig aként, hogy 9-en közülük mint oszlopos tagok, 11 koronát, a többiek pedig fejenként négy koronát kaptak. A megszeppent kompánia közül azokat, akiket már rovott múltuk révén amugy is eléggé ismer a rendőrség, csoportképpen örökítették meg ma délután, azon keveseket pedig, szám szerint négyet, akik még nem érezték a törvénytörés kezét, ezáltal nem állítottak a fényképezőmasina elé. Azonban ezek is állandó rendőri felügyelet alá kerülnek és újabb szereplésük eseté csoport képen lesznek megörökítve. Megjegyzendő hogy a csoportos fényképezés annyira hatott, hogy a tilos uton szerzett pénzt, az osztalékot javarészt beszállították.

* **Tyukok a rendőrségen.** Tegnap reggel 6 óratájt Nasza János nagyvásártéri őrszem egy suhanczczal találkozott, aki 6 tyukkal igyekezett befelé. Mikor a siheder meglátta a rendőrt, eldobta a tyukokat és nyulként elszaladt. Felhívja a rendőrség a tyukok gazdáját, hogy jelentkezék a rendőrség bünygyi osztályán.

* **Lopások.** Elfogott *hustolvajok.* Pakala Tamás gör. kel. esperes plébánostól még múlt évben 45 korona értékű sertéshust loptak el. A tolvajokat Sipos András és Biró Sándor csavargók személyében tegnap elfogta a rendőrség és ma átszolgáltatta a kir. ügyészségnek. — *Elfogott tolvaj közsörűség.* Czimetbaum Pinkaszne Zárda-u. 1. sz. a lakásán tegnapelőtt délelőtt beállított Klein Károly közsörűségét Lévai József közsörűs alkalmazottja és közsörűlni valót kért. Két kést, egy ollót és egy bárdot adtak át neki, amelyekkel csöndesen tovább állt. Tegnap fogta el Borbély szakaszvezető az állomáson, épen akkor, midőn vonatra akart ülni.

x Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy előre haladott idény folytán a még mindig *dus választékban* meglevő *valódi angol és scot téli divat szövetimet mélyen leszállított árban bocsátom áruba.* Kivánatra azon előnyt is nyujtom, hogy t. vevőimnek a bevásárolt anyagot *saját szabásati termemben a legdivatosabb tazonokban és remek kivitelben* nagyon jutányosan feldolgoztatom. Már egy próbavásárlás utján is meggyőződhetik bárki, mily figyelmesen és előnyösen lesz nálam kiszolgálva. Kiváló tisztelettel: *Tessler Simon,* posztó nagykereskedő Zöldfa-utca 33.

Maradékok félárban

Papírevendakéime nagy választékban

F ü s t.

Gyertyaszentelő.

Hitünk isteni eredetének, vallásunk természetfölötti rendeltetésének egyik legmegkapóbb bizonyítéka az a poétikus varázs s a naiv gyöngédség, amely ünnepeinket beragyogja, mint virágot a tiszta harmat. Produkálhat-e a világ, amely annyit jubilál s oly mesés apparátusokkal, káprázatos fényvel, raffinált izléssel tud ünnepelni — csak egy szikrát is abból a természetfölötti örömtüzből, amely például egy-egy Márianapon szegényes falusi templomocskák népének szívében kigyul s jóságos, szelidvilágu szemében fölragyog? Bizonyára nem.

A Máriaünnepekben kiváltképen sok az üdeség s a földi arányokkal megmérhetetlen báj. A magyar néplélek, amelynek nagyszónya Mária, ezenfelül gyermekvilágának meleg közvetlenségével virágozza föl az amugy is szinompás, illattól terhes ünnepeket, amelyek fehérek, mint a hó, derűsek, mint a napsugár és egyszerűek és tökéletesek, mint a lilium. Mennyi népies motívum nyilatkozik meg már az ünnepek elnevezésében is. Gyümölcsöltő, Kisasszony, olvasó Boldogasszony, s a földmívelő magyarság költői lelkéből kisarjadt örökszép fogalom kifejezése — sárlos Boldogasszony. A mai nap neve is ilyen jellemző a magyar föld fiaira. Ma *gyertyaszentelő* Boldogasszony napját üljük. A Szűzanya tisztulása, Jézus bemutatása ünnepe.

Hiszen tudjuk mindnyájan, legalább kellene, illenék tudni a bibliából, hogy a zsidó anyák fiúgyermek születése után negyven napig, leány születése után nyolcvan napig szertartásilag tisztátalanok voltak s ez idő alatt a templomot nem látogathatták. A törvényes idő elteltével az anya megjelent a templom pítvarában s áldozatot mutatott be. Ha tehetős volt egy egész bárányt s egy galambfiat vagy gerlicét. Ha meg szegény volt, akkor két galambfiat vagy gerlicét. Mária, bár szűzen, tisztán szült, példáját adván az engedelmességnek, bemutatta a szegények áldozatát, a két gerlicét, mint ezt a kedves képet mai tárczánk oly szubtilisan rajzolja meg. S jött az öreg Simeon és karjára vette a templomban bemutatott Jézust.

Mennyi mélység a gondolatokban, mennyi elömlő báj, mily meglepő szinharmonia az áldozat és bemutatás külső formáiban. És, ma kétezer esztendő múltán épp oly üdék a tónusok mint akkor a jeruzsálemi Istenházában. A nagyidők patinája is meglátszik az ünnepen, ami annál vonzóbbá teszi.

Az egyház körmenetét vezet s gyertyát szentel. A néphit s a tradíciók kedélyes *időjósításokat* engednek meg maguknak. És fölhangzik a régi vers:

Maria purificante,
Sole micante,
Majus frigus erit,
Quam fuerit ante.

S a jó öregek meséket mondanak az apró népnek arról a bizonyos *medvéből*, amely nagy mise alatt kijő barlangjából és körülnéz. Aztán visszafekszik, vagy nem fekszik vissza. Amire nézve tudvalevőleg az *árnyék* a mérvadó. Es jó az ünnepi ebéd, az elmaradhatatlan farsangi *fánkkal*, amely fehér fodrával hivatogatólag mosolyog ki a tálból. A gyermekvilág pedig vígan várja a szombati *Balázs-áldást*.

Fragiles sumus. Gyarlók vagyunk. Esékeny és törékenyek. De sohasem érezzük méltatlan voltunkat annyira, mint amikor a Boldogasszonyról írunk. Csak egy vigasztal. Ha elestünk, föl is tudunk kelni. Ha szívünket beszennyezte a bűn, meg tudunk tisztulni s meg tudunk ujulni hitünkben, lelkünkben, életünkben...

Lulu.

IRODALOM.

SZENT NORBERT, Gennep ura, a prémontrei kanonokrend alapítója és Magdeburg érseke. — Életkép. Irta Zak Altonz. Németből fordította és átdolgozta Novotny S. Alfonz, jászói prémontrei kanonok, nagyváradai főgimnáziumi igazgató. A keresztény katolikus

ifjuságnak olvasmányul ajánlva. Szent László nyomda Nagyváradon. 1905. — Ára 2 korona.

A mű karácsonykor hagyta el a sajtót. Kapható a *nagyváradai prem. főgimnáziumban* és a *Szent László nyomdában*, Nagyváradon (Szilágyi Dezső-utca 5. sz.)

Tekintve a könyv szellemét és irányzatát, annak szives támogatását és figyelembevételét kéri a *fordító*

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: d. u. Csöppség, este: Tavasz (Ráthonyi Akos vendéjátéka. B.)

Szombat: Bajusz.

Vasárnap: d. u. Peleskei nótárius, este: Baba. (Bérletszünet.)

Ráthonyi harmadszor. A Hajduk hadnagyában fokozott érdeklődés mellett folytatta tegnapi vendégszerepiéseit *Ráthonyi Akos*. Férfias, szinpadra való külseje pompásan érvényesült ebben a darabban. Kellemes baritonja, eleven, temperamentumos játéka mindenütt pompásan érvényesült. A közönség — szokatlanul tulnyomó számban hölgyek — zajosan ünnepelte a fess kuruczhadnagyot, aki pompás ezüst koszorút is kapott.

Igazságszolgáltatás.

A február havi esküek.

Segnap délután sorsolta ki a törvényszék a február havi esküdeket és pótesküdeket. A nyilvános ülésben *Bary József* elnökelt, résztvettek benne a törvényszék részéről *Szegedy Lajos*, *Sztachó Széver*, dr. *Patzkó Antal* és az ügyészség részéről *Virágh Béla* dr. Törvényszerint kisorsoltak harmincz rendes és tiz helyettes esküdet.

Rendes esküdek: *Biró János* földműves, *Bujdosó Dániel* földbirtokos, *Csanak Jenő* földbérlet, *Endrny Kálmán* bankhivatalnok, *Farkas Márton* fakereskedő, *Fleischhacker Gyula* tkp. igazgató, *Friedländer Hermann* kalapgyári igazgató, *Gergely István* megyei levéltári sortárnok, *Haldek Vilmos* bormérő, *Jellenz József* vizsábályozási nyilvántartó, *Kandel József* kereskedő, *Katona József* realtanár, *Kiss Dániel* tanító, *Kiss Dávid* dohánytőzsdés, *Kiss Ernő* birtokos, *Kiss Lajos* tanító, *Kolliner Dávid* kereskedő, dr. *Kripka Henrik* ügyvéd, *Mertz Károly* bérkereskedő, *Miskolczy Barnabás* királyi közjegyző, *Purda Imre* molnár, *Rácz Mihály* ny. főjegyző, *Sápy István* földbirtokos, *Soós Bálint* földműves, *Südy Gyula* gazdatiszt, *Száhlender Károly* ny. vasuti igazgató, *Tóbiás Miklós* urad. főerdész, *Végh József* ev. ref. lelkész, *Zsunk Pál* fényképész.

Helyettes esküdek: *Balogh János*, *Czeglédi Jeremiás*, *Feldmann Mór*, *Hermann Ferencz*, *Kalotai István*, *Molnár Henrik*, *Németh Antal*, *Palóczy Károly*, *Rácz Jánás*, *Váczy Benjámin*.

Humánus ítélet. Hamis bukás vádjára alá került egy fiatal kereskedő. Nem elég, hogy csödbe jutott, azonfelül bíróság elé is vitték mert könyveket nem vezetett s a csödböt nem kérte meg maga ellen idejében.

Tegnap volt benne a tárgyalás *Böhm Jenő* elnöke alatt. A vádlott védője, dr. *Krúger Aladár* egész halom irással állott elő; a melyekkel igazolta a fiatal kereskedő jóhiszemű eljárását. Bemutatta a *Tiszántúli* egyik számát is, a melyben bírói ítélettel állapították meg, milyen rágalmakat gyártott a vádlott ellen

egyik zöldfa-utcai versenytársa. Ennek a következménye volt, hogy a vádlott ellen egyszerre felvonultak hitelezői s tönkretették. A törvényszék teljes mértékben méltányolta az enyhítő körülményeket s ezek figyelembe vétele mellett a vádlottat mindössze 20 korona pénzbüntetéssel sújtotta. Az ítélet jogerős.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Február 3. Tombolaestély Élesden.

Február 3. Vasutas Koszoru-Egylet bálja.

Február 4. A Nagyváradai Katolikus Legényegylet bálja.

Február 10. Posta- és távirada-altisztek és szolgák bálja.

Február 18. Czukrászok bálja.

Február 24. Az élesdi állami tisztviselők táncestélye.

Próbabál. Középegy Kálmánné védnöksége alatt levő kolon tavitványai tegnap este tartották meg jól sikerült próbabájjukat. Intelligens közönség töltötte be a Fekete Sas dísztermét. A tanítványok ügyesen s kedvesen lejtett tánczai parquette csalták a szülőket is, kik fesztelenül mulattak a kedélyes tánczestélyen. A bemutatott külön tánczok közül akármelyik tánczosnőnek díszére vált volna, többek közül a tirolitáncz, melyet a már ismert ügyességű *Antalfy Margitka* és *G. Szabó Pista* lejtettek csinos jelmezekben. Kedves volt a négy és fél éves *Patikó Sárika* és *Kazay Kuli*, kik a tréfás polkát tánczolták több újrázással. Azért mégis legjobban tetszett a közönségnek a magyarpalotás, melyet 12 pár tánczolt. A tanítás fáradságos, eredményes munkája *Antalfyné Hódy Anna* balletmesternőt dicséri.

Az élesdi állami tisztviselők tánczestélye. Az élesdi állami tisztviselők 1906. évi február hó 24-én, Élesden, az Erzsébet-szálló nagytermében tánczestélyt rendeznek, melyre most bocsájtották ki a meghívókat. A táncz kezdete este 8 órakor. Belépti-jegy személyenként 2 kor., családijegy 5 kor. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz a rendezőség, melynek dr. *Várkonyi Gábor* az elnöke, Nagy Imre pénztárnok, *Makai Kálmán*, *Osváth Jenő* ellenőrök, *Hánka Imre* cigányvajda, *Babescu Emil* jegyző.

NYILTTÉR.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

közéiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kigazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Vidékre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László-tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és
fürdőberendezések, valamint minden-
nemű tükör, réz- és vasbutorok a
lehető legszolidabb árszámítás mellett a leg-
szébb kivitelben szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelettel mellett készülnek
minden e szakmába vágó asztalos, kár-
pitos és díszítő stb. munkák, javi-
tások a legjutányosabb árszámítás mellett

Tisztelettel

Büchler Márton.**TÁVIRATOK.**

Éhesség Japánban.

Budapest, febr. 1. (Saját. tud. táv.)

Tokióból jelentik: A mikádó az éhínséggel suj-
tott lakosság segélyezésére 50 000 jent adomá-
nyozott. A legutolsó jelentések szerint az éh-
ínségtől szenvedők száma körülbelül egy mil-
lió. Az inség segélyezésére beérkező adomá-
nyok nem elegendők.

A román király beteg.

Budapest, február 1. (Saját tud. távirata.)

Bukarestből jelentik: *Károly* király influenzá-
ban megbetegedett, de állapota aggodalomra
nem ad okot. Hir szerint *Ferencz Ferdinánd*
trónörökös a királyipárt a jövő hét folyamán
meglátogatja.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

G. J. Magyarcséke. Köszönet.

Érdeklődő. Hát igen. A kis kazár elve-
tette a sulykot. Neki ez már régi szokása. Ezuttal
azonban megjárta. A máriapócsi kegykép dolgában
alaposan megégette a kezét s azért, mint az éji
bogár, ha neki megy a falnak, nagy koppanása
után jönnek látta elhallgatni. Amit mndenesetre
okoson is tett. Bár így járt volna el G. S. dr
győri apátkanonok, néppárti országgyűlési képviselő
irányában is. Az érdemes egyháziférfi mivel sem

szolgált rá, hogy nevét a nevezett organum egy már
amugy is megezárt kombináció kapcsán kellemet-
len találgatások czéltábláivá tegye. A lapocska
ezzel a verzióval kapcsolatosan szellemi sziporkái-
nak ismert gazdag tárházából felénk is rakétázik.
Nos, ami ezt az ekszpaimentációt illeti, mondhat-
juk, határozottan visszafelé sült el. A lapocska
egyébként egyszer s mindenkorra tudomásul veheti,
hogy H. L. dr már akkor megfordult G. kanonok
vendégszerető házában, amikor még halvány sej-
telme sem volt a szóbanlevő nagyváradai sajtóorga-
num létéről. A második keresztényszociális kurzus
megnyitó ülésén pedig G. S. dr és *Mailáth József*
gróf társaságában tartott előadást. Az utolsóelőtti
katholikus nagygyűlésen meg szintén kooperált G.
S. dr-al. Ugy bizony. Sem a T-1, sem H. L. dr
egyáltalán nem szorult rá, hogy kedves laptársunk
mutassa be G. S. dr nak. Mindezeket egyébként
már tegnap megizentük Önnek, hogy mégis csak
ma látja nyomtatásban, annak a technika
az oka.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, febr. 1.

Buza okt. — — — —	16'82
Rozs okt.-re — — — —	17'12
Tengeri április 1906 — — — —	14'—
Zab ápr.-ra — — — —	13'64
Repeze aug.-ra — — — —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Telefon 417.

Az „Első nagyváradai

Telefon 417.

csizma- és czipőgyár

A székesfővárosi m. kir. államrendőrség szerződéses szállítói

Moskovits Farkas és Tsa

czég, mely 370 alkalmazottat és munkást foglal-
koztat és a legfinomabb *kizárólag* lábbelieket
kézimunkával készítetteti.

Nagyvárad, Kossuth-u. 5. számú saját házában (volt rendőrségi épület) levő

kicsinybeni eladási üzletében férfi, női, fiu és gyermek-

czipőket, vízmentes csizmákat eredeti gyári árban árusít és
minden pár lábbelire a szabott gyári ár rá van plombálva.

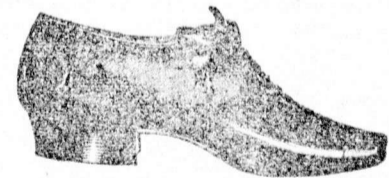
Kitűnő anyag.

Tartós munka.

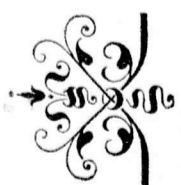
Legjobb szabás!

Kényelmes viselet!

Legdivatosabb façon!

Preis Mihály és Fia csődtömegétől

megvásárolt

BUTOROK

a mai naptól kezdve mélyen leszállított árban lesznek elárusítva

Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 4. szám, volt Eleméry-házban.

Olcsó, mélyen leszállított árak mellett kerülnek eladásra összes férfi, és női divatrua czikkek a

Fábr Testvérek

üzlethelyiségében Fő-utca, Moskovits-palota. Igazi alkalmi eladása egész finom áruknak, különösen nagy választék férfi ingek, gallérok, kényes, divatos férfi, fiu és gyermek kalapok, sapkák, keztyűk, harisnyák, alsó jäger ruházatok, takarók, utazó- és lópokróczok, galocsenek, hócipők, férfi, női és gyermek lábbelik, egész finom minőségben, olcsó árak mellett, francia parchetek, rumburgi vásznak, szalag csipke, selymekendők, pamutok különösen leszállított árak mellett.

3000 drb férfi divat nyakkendők igazán olcsó árban. Határozott ár, készpénzfizetés mellett. Az üzletberendezés eladó. 1447.

Kiadó lakás.

Kossuth-utcai sarok bérházunk első emeletén, a Magántisztviselők Egyesülete által bérelt magyar nyu utcai lakhelyiségek kiadók.

Füchsl Testvérek.

1493

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régióknak bizonyult háziser, mely már több mint 35 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvényél,** csúznál és meghűléseknél bedörzsölés-képpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 fillér, 1 kor. 40 f. és 2 korona és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapesten.

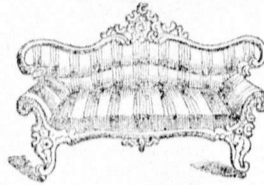
Richter gyógyszerár az „Arany oroszlánhoz“, Prágában. Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szótküldés.

A bútortárolók figyelmébe.

Olcsó

bútor

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon- és őr-szoba berendezések, valamint az egyes bútordarabok a

Magyar Műbútorgyár

részvénytársaságnál

Nagyváradon, Fő u. elején.

Ipari és kereskedelmi vezető:

PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás-, szálloda- és kávéház-berendezések műipari vállalata. — Kiváratra tervek és költségvetések.

Telefon 421 szám

HIRDETÉSEK

jutányos árban

felvételnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

25718—1905. P. sz.

Hirdetmény.

Alulírott kir. törvényszék közhírré teszi, hogy az elhalálozás folytán megüresedett tenkei kir. közjegyzői állásra ideiglenes helyettesül a debreczeni kir. közjegyzői kamara által tamásfalvi Thury Ignác belényesi kir. közjegyző rendeltetett ki. Nagy-Varadon, a kir. tszéknél 1906 január 3.

Vámosy Mihály

kir. tszéki bíró.

Hirdetés.

A »NAGYVÁRADI HITELBANK« részvénytársaság. (Kossuth Lajos utca 10. sz.)

Elfogad betéteket.

Legalább 3 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Leszámitol váltókat.

Előleget ad: értékpapírokra, étsze rekre és terményekre.

Jelzálog kölcsönt nyújt: házakra és földbirtokra.

Az igazgatóság.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér,** ha a lyos (matt), színes fényképesz-lámpák és mindenemű izzólámpa kütőtelegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák és osmium-lámpák** gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlámák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvételnek a villamos műnél.

 A Korona- és Filler-bazárt teljesen áthelyezték szembe, a városi Bazár-épületbe, az Amerikai-áruház mellé.

Hol tombola-játékok, bálí-legyezők, kotillonok, álarcok a legolcsóbban szerezhetők be, ugyszintén ajándék és dísz tárgyak, utazó-ládák és bördök, gyermek-játékok, gyermek-kocsik, reform-szekerek, mely egyszersmint tolokocsi is. Gumi különlegességek.

Teljes tisztelettel: **FRISS és TSA KORONA- és FILLÉR-BAZÁR.** Fő-utca, városi Bazár-épület. Telefon 130.